

ПРІОРИТЕТНІ ГАЛУЗИ ДЛЯ ІНОЗЕМНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано інвестиційний клімат України, а також визначено пріоритетні галузі для залучення інвестицій з метою виходу з економічної кризи. Ключові слова: інвестиції, іноземне інвестування, інвестиційна діяльність.

В статье проанализирован инвестиционный климат Украины, также определены приоритетные отрасли для привлечения инвестиций с целью выхода из экономического кризиса. Ключевые слова: инвестиции, иностранное инвестирование, инвестиционная деятельность.

The article analyzes the investment climate in Ukraine, and also identifies priority industries for investment to overcome the economic crisis. Key words: investment, foreign investment, investment activity.

Постановка проблеми. Світовий досвід свідчить, що деякі країни не в змозі вийти з економічної кризи без залучення та ефективного використання іноземних інвестицій. Активізація міжнародного інвестування має стати одним із головних пріоритетів економіки України. Природним середовищем для ефективної інвестиційної діяльності є ринкова економіка з притаманними їй розвинутими нормативно-правовими та економічними регуляторами і відповідною інфраструктурою. Розглядаючи в даній статті статистичні дані та показники іноземного інвестування за останні роки в різні сфери виробництва нашої держави, можна буде отримати висновки щодо найбільш пріоритетних галузей для інвестування в Україні. Відповідно, на основі проведеного дослідження і аналізу можна буде охарактеризувати наявний потенціал щодо інвестування в країні, а також визначити основні проблеми та перспективи залучення інвестицій в різні сфери і галузі економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання залучення іноземних інвестицій обговорюється багатьма політиками, науковцями та громадськими діячами. Дане питання вивчали Борщ Л.М., Гаврилюк О.В. [1-2], Федоренко В.Г., Малютін О. К. [3], Діденко Я.О., Маркевич К.Л. [4], Рум'янцева С. [5] та ін.

Мета статті – визначення пріоритетних галузей для залучення інвестицій з метою виходу з економічної кризи.

Виклад основного матеріалу. Залучення іноземного капіталу особливо необхідне у тих сферах економіки, активізація яких допоможе вивести її з кризового стану. На сьогодні у національній економіці перевага для іноземного інвестування надається обробним галузям. Сировинні та паливно-енергетичні галузі промисловості концентрують майже половину обсягів інвестицій в основний капітал України, а інша половина – в обробні галузі. Частка капітальних вкладень у цьому секторі промисловості на 6-11% перевищує частку випуску промислової продукції. В обробній промисловості 85%

капіталовкладень спрямовується на реконструкцію та технічне переоснащення підприємств. Криза в інвестиційній сфері та перекося в структурі капітальних вкладень значно прискорили рівень зносу і без того застарілих основних фондів.

Величезний внутрішній ринок, порівняно кваліфікована і, водночас, дешева робоча сила, значний науково-технічний потенціал, великі природні ресурси та наявність інфраструктури, хоч і не надто розвиненої, сприяють залученню іноземних інвестицій до України. Проте політична нестабільність, недосконалість законодавчої бази, нерозвиненість виробничої та соціальної інфраструктури, недостатнє інформаційне забезпечення перешкоджають притоку інвестицій, формують імідж нашої держави як країни з найбільшим інвестиційним ризиком.

Станом на 1 січня 2010 р. в економіку України іноземними інвесторами було внесено 40 026,8 млрд. дол. США (рис. 1).

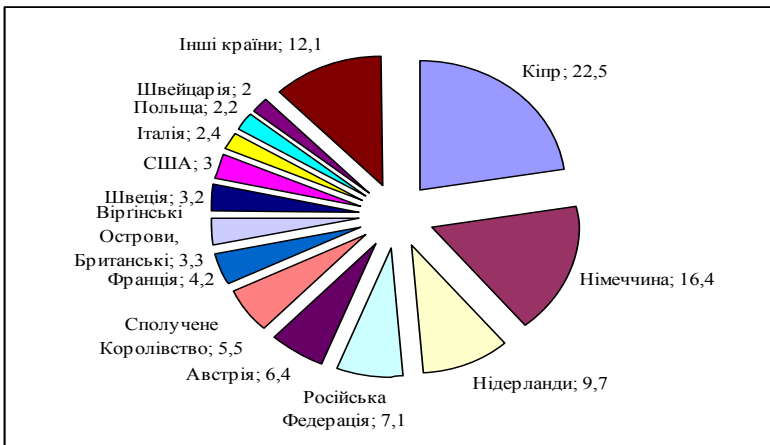

Рис. 1 Обсяги прямих інвестицій в Україну на 01.01.2010р.

У 2009 році приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці країни з урахуванням його переоцінки, утрат і курсової різниці становив 4,3 млрд. дол. США, що складає 69,4% рівня попереднього року. Інвестиції надійшли зі 125 країн світу (табл. 1).

Значні обсяги іноземних інвестицій зосереджено на підприємствах промисловості – 23,0% загального обсягу прямих інвестицій в Україну, у т.ч. переробної галузі – 19,7%. Серед галузей переробної промисловості суттєві обсяги інвестицій внесено у:

- виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів;
- металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів;

- хімічну та нафтохімічну промисловість;
- машинобудування.

Таблиця 1

Прямі іноземні інвестиції в Україну

	Обсяги прямих інвестицій на 01.07.2010 (млн. дол. США)	У % до підсумку
<i>Усього</i>	<i>40402,1</i>	<i>100,0</i>
у тому числі:		
Кіпр	9079,2	22,5
Німеччина	6618,6	16,4
Нідерланди	3929,0	9,7
Російська Федерація	2877,2	7,1
Австрія	2591,1	6,4
Сполучене Королівство	2228,1	5,5
Франція	1708,9	4,2
Віргінські Острови, Британські	1333,9	3,3
Швеція	1298,6	3,2
США	1214,6	3,0
Італія	976,4	2,4
Польща	873,6	2,2
Швейцарія	795,3	2,0
Інші країни	4877,6	12,1

У фінансових установах акумульовано 21,0% обсягу прямих інвестицій, ще 10,6% – у підприємствах торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку, а також 10,2% – в організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям.

У реконструкції та модернізації за участю іноземного капіталу має потребу практично все агропромислове господарство України. Необхідно підняти продуктивність та знизити витрати, забезпечити більш глибоку та комплексну переробку первинної сировини з метою значного збільшення виходу кінцевої продукції та підвищення її споживчих якостей.

Зниження втрат сільськогосподарської сировини та поглиблення її переробки стосується тих сфер, де за участю іноземного капіталу можна в короткі строки одержати значний економічний ефект, зокрема шляхом створення порівняно невеликих підприємств, що не потребують великих вкладень і забезпечують швидку окупність початкових витрат при невисокому ступені ризику для іноземних інвесторів.

Згідно даних, наведених Держкомстатом України за 2009 р. та січень-серпень 2010 р., загальний обсяг виробництва продукції сільського господарства в усіх категоріях господарств за січень-серпень 2010 р. порівняно з відповідним періодом 2009 р. скоротився на 4,1%, у тому числі в сільськогоспо-

дарських підприємствах – на 9,0%, у господарствах населення – на 0,3%. Обсяг виробництва продукції рослинництва порівняно з січнем-серпнем 2009 р. був меншим на 10,0%, у тому числі в аграрних підприємствах – на 21,6%, а в господарствах населення залишився на рівні січня-серпня 2009 р. У січні-серпні 2010 р. обсяг виробництва продукції тваринництва порівняно з відповідним періодом 2009 р. зріс на 3,1%, у тому числі в аграрних підприємствах – на 8,3%, у господарствах населення – скоротився на 0,6%. Загальний обсяг реалізованої аграрними підприємствами власно виробленої продукції за січень-серпень 2010 р. порівняно з відповідним періодом 2009 р. зменшився на 9%, у тому числі продукції рослинництва – на 21%, а тваринництва – збільшився на 9%. Середні ціни продажу аграрної продукції сільськогосподарськими підприємствами за всіма напрямками реалізації за січень-серпень 2010 р. порівняно з відповідним періодом 2009 р. зросли на 23%, у тому числі продукції рослинництва – на 34%, тваринництва – на 12%. У серпні 2010 р. порівняно з липнем середні ціни реалізації аграрної продукції зросли на 7%, у тому числі продукції рослинництва – на 7%, продукції тваринництва – на 6%.

Гостру потребу в іноземному інвестуванні зараз відчувають й паливно-енергетичні галузі. Залучення інвестицій необхідне для комплексної модернізації діючих і створення нових виробничих фондів на базі сучасної техніки та прогресивних технологій, зниження питомих видатків палива та енергії у народному господарстві на основі переходу до енергозберігаючих технологій, зниження негативного впливу металургійного та нафтохімічного комплексів на навколишнє середовище на основі застосування екологічно чистих технологічних процесів у виробництві, транспортуванні та сферах споживання енергоресурсів.

У серпні 2010 р. порівняно з відповідним місяцем попереднього року приріст промислової продукції становив 9,2%, за січень-серпень 2010 р. – 10,9%. Зростання виробництва продукції спостерігалось за всіма основними видами промислової діяльності.

У добувній промисловості випуск продукції порівняно з січнем-серпнем 2009 р. збільшився на 4,2%, у тому числі на підприємствах із добування металевих руд – на 20,4%. Зменшився обсяг виробництва у добуванні кам'яного вугілля (на 2,6%), вуглеводнів (на 8,8%). За січень-серпень 2010 р. видобуто 12,8 млрд.м³ природного газу, 1, млн. т сирової нафти та вироблено (видобуто) 52,2 млн. т руди та концентратів залізних неагломерованих, 35, млн. т готового вугілля.

У переробній промисловості приріст виробництва продукції за січень-серпень 2010 р. становив 12,8%. На підприємствах із виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів обсяг продукції збільшився на 2,3%. У легкій промисловості приріст продукції становив 6%. У хімічній та нафтохімічній промисловості виробництво продукції збільшилось на 20,4%.

В обробленні деревини та виробництві виробів із деревини випуск продукції збільшився на 11,4%, у целюлозно-паперовому виробництві та поліграфічній діяльності – на 1,4%.

У металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів приріст продукції становив 12,5%, у тому числі на підприємствах із випуску чавуну, сталі та феросплавів – 11,5%, труб – 6,4%, інших видів первинного оброблення сталі – 24,1%, кольорових металів – 6,6%, готових металевих виробів – 19,2%.

На підприємствах машинобудування обсяги випуску продукції збільшились на 32,7%, у тому числі на підприємствах із виробництва залізничного рухомого складу – на 163,2%, машин та устаткування для сільського та лісового господарства – на 76,8%, для добувної промисловості й будівництва – на 50,2%, апаратури для радіо, телебачення та зв'язку – на 27,8%, електричних машин та устаткування – на 17%, машин та устаткування для металургії – на 10,4%, контрольно-вимірювальних приладів – на 5,5%, автомобільного транспорту – на 3,7%.

У виробництві та розподіленні електроенергії випуск продукції за січень-серпень 2010 р. зріс на 11,6%. За 8 місяців 2010 р. було вироблено 122млрд.кВт-год електроенергії, у тому числі атомними електростанціями – 57,7млрд.кВт-год, тепловими – 54,4млрд.кВт-год.

Сфера будівництва потребує 13,9% від загальної суми потреб по країні (124,6 млрд. грн.). Основні ресурси по даній галузі спрямовуються на збільшення кількості житла, поліпшення стану використання транзитного потенціалу областей, розвиток портового господарства, збільшення кількості робочих місць. Обсяг залучених прямих іноземних інвестицій у сферу будівництва складає 2005,9 млн. дол. США (5,3% від загального обсягу залучених до сфер економічної діяльності України прямих іноземних інвестицій).

До числа пріоритетних напрямків слід віднести також створення в Україні сучасної інфраструктури, включаючи транспорт, технічно оснащене складське господарство, телекомунікації, ділову інфраструктуру та побутовий сервіс. Розвиток цієї сфери не тільки актуальний, але й досить привабливий для зарубіжних інвесторів, оскільки в ній, як правило, у відносно короткі строки окупаються початкові витрати й одночасно створюється сприятлива матеріальна основа для подальшої ділової активності іноземного капіталу.

За січень-серпень 2010 р. підприємствами транспорту перевезено 484,0 млн. т вантажів, що на 11,2% більше, ніж за січень-серпень 2009 р. Перевезення вантажів залізницями порівняно з січнем-серпнем 2009 р. зросло на 13,3%. Вітчизняний морський та річковий торговельний флот виконав перевезення вантажів у обсязі 6,8 млн. т, що на 16,2% більше, ніж за січень-серпень 2009 р. Підприємствами автомобільного транспорту за січень-серпень 2010 р. перевезено 97,9 млн. т вантажів, що на 11,5% більше, ніж за січень-серпень 2009 р. Магістральними трубопроводами у січні-серпні 2010 р. транспортовано 99,5 млн. т вантажів, що на 5,3% більше, ніж у січні-серпні

2009 р. За 8 місяців 2010 р. авіаційним транспортом перевезено 54,1 тис. т вантажів, що на 0,6% більше, ніж за січень-серпень 2009 р. Вантажообіг авіаційного транспорту становив 238,1 млн. т км, що на 10,8% більше порівняно з січнем-серпнем 2009 р.

Таким чином можна зробити висновок, що залучені іноземні кошти доцільно використовуються і сприяють покращенню та більш ефективному функціонуванню галузей економіки і народного господарства. Проте вони незначні за розмірами, про що свідчить значний дефіцит інвестиційних коштів в певних сферах.

За наявності значного потенціалу природних виробничих ресурсів, сприяючої бази для збільшення обсягів продукції (ВНП), наша країна, на жаль, не здатна забезпечити всі галузі народного господарства необхідними коштами, тому безпосередньо виникає гостра необхідність у залученні іноземного капіталу. Але інвестиційна діяльність вимагає відповідного інвестиційного клімату в державі, який, на нашу думку, в нашій державі ще не удосконалений, через нестабільність законодавчих питань щодо інвестиційної сфери, низький рівень розвитку інфраструктури самого інвестиційного ринку, високий рівень інфляційних процесів, спад виробництва тощо. У найближчій перспективі роль інвестицій, особливо інноваційного характеру, різко зростатиме, оскільки вони є основою стабільного й стійкого економічного розвитку, який дозволить скоротити розрив в основних макроекономічних показниках між Україною і розвиненими країнами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гаврилюк О. В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України // Фінанси України. [Текст] - 2008. - № 2 (147). - С.68-81.
2. Гаврилюк О. В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України // Фінанси України. [Текст] - 2008. - № 3 (148). - С. 79-93.
3. Малютін О. К. Концепція поліпшення інвестиційного клімату в Україні// Фінанси України. [Текст] - 2008. - № 11 (156). - С. 65-74.
4. Маркевич К.Л. Вплив прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток України // Економіка і регіон. [Текст] - 2009. - № 2. - С. 220-224.
5. Рум'янцева С. Залучення прямих іноземних інвестицій // Цінні папери України. [Текст] -2009. -№21.-С.11.
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.dergcomstat.gov.ua